

ΠΑΙΔΕΙΑ

1. Η Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στον Καναδά

Ο Καναδάς ως χώρα υποδοχής και ιδιαίτερα ως χώρα όπου ζουν και δραστηριοποιούνται Ελληνοκαναδοί δεύτερης και τρίτης γενιάς

Ο Καναδάς είναι μια μεγάλη χώρα σε έκταση που καλύπτει 9,975.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Παρά την έκτασή του, όμως, έχει σήμερα πληθυσμό 33 μόνο εκατομμυρίων κατοίκων, εγκατεστημένων κυρίως στα νότια της χώρας. Ο Καναδάς χωρίζεται σε δέκα Επαρχίες που αποτελούν την Καναδική Ομοσπονδία. Η Καναδική Ομοσπονδία δημιουργήθηκε με νόμο του αγγλικού κοινοβουλίου το 1867. Ο νόμος αυτός αποτέλεσε ταυτόχρονα και το σύνταγμα της χώρας και «επαναπατρίσθηκε» το 1982 με τη μεταρρύθμιση, που έδωσε στον Καναδά το δικό του σύνταγμα συνοδευόμενο από το χάρτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σύμφωνα με το σύνταγμα, οι Επαρχίες διαθέτουν, αποκλειστικές εξουσίες σε ορισμένους τομείς (π.χ. στην παιδεία, και την υγεία), ενώ σε άλλους τομείς οι αρμοδιότητες μοιράζονται ανάμεσα στις επαρχιακές κυβερνήσεις και την ομοσπονδιακή κυβέρνηση (π.χ. οικονομία). Η εξωτερική πολιτική και η άμυνα είναι της αποκλειστικής αρμοδιότητας της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση του Καναδά δεν διαθέτει Υπουργείο Παιδείας και ο τομέας αυτός είναι της αποκλειστικής αρμοδιότητας των Επαρχιών.

Η πολιτική της ομοσπονδιακής όσο και των επαρχιακών κυβερνήσεων απέναντι στις διάφορες εθνικές ομάδες, είναι αυτή του πολυπολιτισμού. Αναγνωρίζεται δηλαδή ότι η καναδική κοινωνία είναι πολυπολιτισμική και ότι κάθε εθνική ομάδα έχει δικαίωμα να διατηρήσει και να αναπτύξει τον πολιτισμό, τη γλώσσα και τη θρησκεία της.

2. Μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης

Στην καναδική επικράτεια ζουν γύρω στους 300,000 ελληνικής καταγωγής Καναδοί, και τα παιδιά τους παρακολουθούν ελληνικά μαθήματα στους παρακάτω τύπους σχολείων:

- **Ημερήσια Σχολεία:** Πρόκειται για τα σχολεία «Σωκράτης» της Ελληνικής Κοινότητας Μόντρεαλ, και «Δημοσθένης» της Ελληνικής Ορθόδοξου Κοινότητας Λαβάλ, στην επαρχία του Κεμπέκ, και το σχολείο “Μεταμόρφωση” στο Τορόντο στην επαρχία του Οντάριο. Το αρχαιότερο και πρωτοπόρο σχολείο είναι το σχολείο «Σωκράτης» το οποίο ιδρύθηκε το 1925. Σήμερα το παρακολουθούν 1,300 μαθητές στα πέντε του παραρτήματα. Ο προϋπολογισμός των λειτουργικών εξόδων του σχολείου Σωκράτης για την σχολική χρονιά 2007/08 είναι \$8,887,800, τα οποία καλύπτονται από την επιχορήγηση υπουργείου παιδείας του Κεμπέκ (\$5,753,400), από δίδακτρα \$2,749,000 και τα υπόλοιπα (\$385,400) από διαφόρους εράνους και δωρεές. Το ημερήσιο σχολείο Δημοσθένης στο Λαβάλ (187 μαθητές) ιδρύθηκε το 1982, και αργότερα το σχολείο Μεταμόρφωση στο Τορόντο (62 μαθητές) που ιδρύθηκε το 1995. Τα ημερήσια σχολεία περιλαμβάνουν τάξεις Προνηπιαγωγείου, Νηπιαγωγείου και Δημοτικού. Το σχολείο «Μεταμόρφωση» έχει και τις δύο πρώτες τάξεις του Γυμνασίου. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί Ελληνικών των τριών αυτών σχολείων είναι αποσπασμένοι από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας. Χαρακτηριστικά και των τριών αυτών ημερήσιων παροικιακών είναι ότι ενώ ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα της επαρχίας όπου ανήκουν, ακολουθούν επίσης και το αναλυτικό πρόγραμμα σχολείων της Ελλάδας, όσον αφορά τη διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας, με ορισμένες παρεκκλίσεις.
- **Απογευματινά Σχολεία ή Συμπληρωματική εκπαίδευση:** Λειτουργούν δύο ή τρεις φορές την εβδομάδα, εκτός ημερήσιου καναδικού σχολείου, με συνολική εβδομαδιαία διάρκεια 4 έως 9 ωρών.
- **Σχολεία του Σαββάτου ή Συμπληρωματική εκπαίδευση:** Λειτουργούν κάθε Σάββατο πρωί για περίπου 6,5 ώρες. Ειδικά στην Ελληνική Κοινότητα Μόντρεαλ λειτουργεί το Γυμνάσιο / Λύκειο «Αριστοτέλης» αποκλειστικά για τους απόφοιτους του Δημοτικού Σχολείου «Σωκράτης». Ιδρύθηκε το 1981 και περιλαμβάνει τάξεις γυμνασίου και λυκείου. Το 2006, με την ευκαιρία του εορτασμού της Εκατονταετηρίδας της Ελληνικής Κοινότητας Μόντρεαλ, ενώθηκε η

Συμπληρωματική Εκπαίδευση της Ομοσπονδίας Γονέων και Κηδεμόνων με την Συμπληρωματική Εκπαίδευση της Ελληνικής Κοινότητας Μόντρεαλ. Η ακίνητη περιουσία της Ομοσπονδίας Γονέων και Κηδεμόνων δωρήθηκε στην ΕΚΜ.

- **Κέντρο Ελληνομάθειας της ΕΚΜ**
- **Κέντρο Ελληνικών Σπουδών της ΕΚΜ**
- **Προγράμματα Ενταγμένα στο Δημόσιο Καναδικό Σύστημα:** Πρόκειται για τα Ελληνικά Προγράμματα -International Languages and Modern Language Credit Courses- που είναι ενταγμένα ή λαμβάνουν οικονομική επιχορήγηση από το καναδικό σχολικό σύστημα. Οι ώρες διδασκαλίας περιορίζονται περίπου στις 2.5 για το δημοτικό και 3 για το γυμνάσιο / λύκειο εβδομαδιαίως.
Ορισμένες Ελληνικές Κοινότητες, όπως η Ελληνική Κοινότητα Τορόντο, έχουν υπογράψει σύμβαση με το Υπουργείο Παιδείας της Επαρχίας όπου ανήκουν να διδάσκουν Modern Greek Language Credit Courses σε μαθητές γυμνασίου και λυκείου.
- **Πανεπιστημιακά μαθήματα:** Τα περισσότερα πανεπιστήμια στον Καναδά παρέχουν σπουδές σε κλασσικές επιστήμες και φιλοσοφία.
Στα πανεπιστήμια York, Simon Fraser, McGill, Concordia, University de Montreal και Dawson College οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να διδάσκονται μαθήματα ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού.

Ο αριθμός των παιδιών που παρακολουθούν τα Ελληνικά Σχολεία στον Καναδά ανέρχεται στις 8.000 περίπου. Το 70% περίπου των παιδιών παρακολουθεί Ελληνικό Σχολείο κάθε Σάββατο. Οι φορείς των Ελληνικών Σχολείων είναι κυρίως οι Ελληνικές Κοινότητες, η Εκκλησία και τα κατά τόπους Καναδικά Σχολικά Συμβούλια με τα προγράμματα International Languages and Modern Language Credit Courses.

Το διδακτικό υλικό που χρησιμοποιείται από τα Ελληνικά Σχολεία στον Καναδά είναι είτε εγχειρίδια γραμμένα από ομογενείς εκπαιδευτικούς, ή είναι τα

βιβλία του Οργανισμού Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, που αποστέλλονται από την Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια τα νέα βιβλία του Προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» έχουν συμβάλει θετικά στο διδακτικό έργο με νέα προσέγγιση και μεθοδολογία. Σημειώνουμε όμως, ότι το ως άνω υλικό δεν είναι αρκετά ειδικευμένο για τις ανάγκες των ημερήσιων σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

3. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα Ελληνικά Σχολεία στον Καναδά

3.1 Γενικά

Ένα από τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα τα Ελληνικά Σχολεία στον Καναδά είναι ότι οι γλωσσικές ικανότητες και ανάγκες των παιδιών μέσα σε μία τάξη διαφέρουν πολύ. Έχουμε παιδιά που προέρχονται από μεικτούς γάμους, παιδιά δεύτερης ή ακόμα και τρίτης γενιάς, που οι ευκαιρίες που έχουν για ακούσματα ή ομιλία της Ελληνικής γλώσσας είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Έτσι, το διδακτικό υλικό χρειάζεται να ανανεώνεται συνέχεια, για την ικανοποίηση των αναγκών των παιδιών και τη σωστή προώθηση του διδακτικού έργου. Παράλληλα βέβαια υπάρχουν παιδιά, που χρησιμοποιούν την ελληνική γλώσσα στις καθημερινές τους δραστηριότητες και επισκέπτονται την Ελλάδα συχνά. Τα παιδιά αυτά καλλιεργούν την ελληνική γλώσσα και την χειρίζονται με μεγαλύτερη άνεση.

Το μεγαλύτερο μέρος του διδακτικού υλικού που χρησιμοποιείται είναι δύσκολο για τους μαθητές, με αποτέλεσμα –πολλές φορές- να μην καταλαβαίνουν τα κείμενα που διδάσκονται και να απογοητεύονται.

Βέβαια, οι μαθητές αισθάνονται ζεστασιά στο ελληνικό σχολείο που πραγματικά τα περιβάλλει με ειδική φροντίδα και στοργή.

Οι γλωσσικές δυσκολίες απαιτούν μεγαλύτερες προσπάθειες του διδακτικού προσωπικού, που χρειάζεται πλέον να είναι πιο εξειδικευμένο για να ανταποκριθεί θετικά στην όλη διαδικασία της μάθησης .

Ένα άλλο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στον Καναδά είναι ότι οι Έλληνες εκπαιδευτικοί αποσύρονται λόγω ηλικίας ο ένας μετά τον άλλο και είναι δύσκολο να αντικατασταθούν.

Σε πολλές επαρχίες, τα εκπαιδευτικά προγράμματα γλωσσών (International Languages and Modern Language Credit Courses) πλήττονται από τις κυβερνητικές περικοπές. Πολλά από τα ενταγμένα προγράμματα γλώσσας στο καναδικό σχολικό σύστημα έχουν περικοπεί. Στην Ελληνική Κοινότητα του Μόντρεαλ έχει ανακοινωθεί ότι θα περικοπεί από το έτος 2008 η επιχορήγηση που παίρνει το ημερήσιο σχολείο «Σωκράτης» από την Επαρχία του Κεμπέκ και η Κοινότητα θα αντιμετωπίσει έλλειμμα 1.500.000.00 καναδικών δολαρίων. Επίσης τα ενοίκια που οι φορείς πληρώνουν στα δημόσια καναδικά σχολικά κτίρια έχουν γίνει οικονομικά ασύμφορα.

3.2 Ειδικά – Σχολεία Σωκράτης και Δημοσθένης της Επαρχίας του Κεμπέκ

Το επαρχιακό υπουργείο παιδείας του Κεμπέκ έχει εξαγγείλει περικοπές στις επιχορηγήσεις τους προς τα σχολεία μας, αρχόμενες από το έτος 2008. Για το σχολείο Σωκράτης το έλλειμμα που θα δημιουργηθεί ανέρχεται της τάξης των 1,500.000.00 δολαρίων. Έλλειμμα ανάλογο με αυτό που θα δημιουργηθεί στο σχολείο Δημοσθένης. Για την κάλυψη των ελλειμμάτων αναζητούμε άμεσες λύσεις, ενδεχομένως ακόμα και οικονομική υποστήριξη από την Ελλάδα.

4. Το διδακτικό προσωπικό των Ελληνικών Σχολείων

Το διδακτικό προσωπικό των Ελληνικών Σχολείων στον Καναδά – με εξαίρεση τους δασκάλους των ημερήσιων σχολείων – παρουσιάζει χαρακτηριστικό της μερικής απασχόλησης.

Αν και η πλειοψηφία των δασκάλων δεν έχουν τα τυπικά προσόντα του δασκάλου, με εξαίρεση των δασκάλων που διδάσκουν στα ημερήσια σχολεία, οι διδάσκοντες κάνουν μεγάλες προσπάθειες να ανταποκριθούν στις ανάγκες των φορέων, των μαθητών και των οικογενειών τους. Η αμοιβή τους είναι σχετικά χαμηλή. Σίγουρα για τους περισσότερους το οικονομικό κίνητρο είναι ένας λόγος

απασχόλησής τους με την εκπαίδευση. Για πολλούς όμως, είναι το ενδιαφέρον και η αγάπη τους για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό.

Με τη διακοπή της μετανάστευσης από την Ελλάδα προς τον Καναδά και με τη μείωση στο ελάχιστο των εξ' Ελλάδος φοιτητών, οι προσοντούχοι εξ' Ελλάδος δάσκαλοι θα μειώνονται συνεχώς, εκτός και αν το ελληνικό κράτος δημιουργήσει κίνητρα για τους ομογενείς δασκάλους ιδιαίτερα όσον αφορά το θέμα της συνταξιοδότησης.

Ο αριθμός των εκπαιδευτικών που έχουν διδάξει κατά κύριο επάγγελμα και με πλήρες ωράριο στα ελληνικά σχολεία του Καναδά δεν ξεπερνάει τους 100. Το αίτημα πολλών εκπαιδευτικών της Ομογένειας για συνταξιοδότηση από την ελληνική πολιτεία δεν έχει ικανοποιηθεί.

Επειδή ο ελληνικός πληθυσμός ζει διεσπαρμένος σε διαφορετικά γεωγραφικά σημεία, οι εκπαιδευτικοί είναι υποχρεωμένοι να διδάσκουν σε σχολικά παραρτήματα του ίδιου φορέα για να συμπληρώσουν το εβδομαδιαίο ωράριο διδασκαλίας. Ο μισθός που λαμβάνουν από τα ελληνικά σχολεία είναι συμβολικός και τα άτομα αυτά απογοητεύονται, όταν συνειδητοποιούν ότι δεν προβλέπεται να λάβουν από την Ελληνική Πολιτεία σύνταξη ή άλλη αποζημίωση.

Αυτή τη χρονική στιγμή η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στον Καναδά βρίσκεται σε δύσκολη καμπή. Δεν υπάρχει μεταναστευτική κίνηση από Ελλάδα προς Καναδά, ενώ παράλληλα γίνονται πολλοί μεικτοί γάμοι μεταξύ Ελλήνων και άλλων μειονοτικών ομάδων. Το ποσοστό των μεικτών γάμων ανέρχεται στο 60% περίπου. Παρόλα αυτά υπάρχει ζήτηση και ανάγκη για την προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού. Για να διατηρηθεί η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας χρειάζονται οι κατάλληλες προϋποθέσεις, και μία βασική είναι η δημιουργία κινήτρων για τους ομογενείς εκπαιδευτικούς.

5. Προτάσεις που θα συμβάλλουν στην προώθηση της Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στον Καναδά:

1. Επιχορήγηση Σχολείων

Τα ενοίκια και γενικά τα λειτουργικά έξοδα που πληρώνουν οι φορείς της Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης έχουν γίνει οικονομικά ασύμφορα. Η οικονομική ενίσχυση και στήριξη των σχολικών μονάδων κρίνεται απαραίτητη. Η ετήσια οικονομική υποστήριξη σχολείων όπως του Socrates και Demosthenes καθίσταται απαραίτητη προκειμένου να συνεχιστεί η λειτουργία τους.

2. Εκπαιδευτικοί

- Αντί για αποσπασμένους εκπαιδευτικούς στον Καναδά, να προσλαμβάνονται προσοντούχοι ομογενείς εκπαιδευτικοί, των οποίων ο μισθός να καλύπτεται από την Ελληνική Πολιτεία, για να πλαισιώνουν το διδακτικό έργο. Παρακαλούμε όπως συνεχιστεί η κάλυψη αυτής της δαπάνης.
- Το θέμα της συνταξιοδότησης αρκετών εκπαιδευτικών της Ομογένειας χρειάζεται να εξετασθεί και ν' αντιμετωπισθεί εκ μέρους της Ελληνικής Πολιτείας, έτσι ώστε να δικαιωθούν τα άτομα αυτά που έχουν εργασθεί για πολλά χρόνια προωθώντας την ελληνόφωνη εκπαίδευση στο παροικιακό γίγνεσθαι.
- Ο αριθμός των εκπαιδευτικών που παρακολουθούν σεμινάρια και πανεπιστημιακά μαθήματα γλώσσας στην Ελλάδα να αυξηθεί, έτσι ώστε να δίνεται η ευκαιρία σε περισσότερα άτομα να συμμετέχουν.

3. Σχολικά βιβλία και εποπτικό υλικό

- Η συνεπής μαζική παραγωγή του διδακτικού υλικού που έχει προετοιμαστεί στα πλαίσια του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» του Πανεπιστημίου Κρήτης θα βοηθήσει το διδακτικό έργο. Οι σειρές των βιβλίων που έρχονται στον Καναδά τα τελευταία χρόνια δεν είναι ολοκληρωμένες με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται κενά.
- Τα βιβλία του Οργανισμού Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων να αποστέλλονται με την αρχή του σχολικού έτους. Για το τρέχον σχολικό έτος 2007-2008, τα σχολικά βιβλία δεν έχουν φτάσει ακόμα στον Καναδά.
- Οι σχολικές μονάδες θα βοηθηθούν στο έργο τους εάν παραλαμβάνουν εποπτικό υλικό όπως χάρτες, CD's με ελληνικά παιδικά τραγούδια, γλωσσικά παιχνίδια, ελληνικά λεξικά, σύγχρονη ελληνική παιδική λογοτεχνία και επιμορφωτικά γλωσσικά και πολιτιστικά προγράμματα για νέους.

4. Διδακτικό υλικό για την προετοιμασία των εξετάσεων για την πιστοποίηση της Ελληνομάθειας

- Η παραλαβή ανάλογων βιβλίων, βοηθημάτων και εγχειριδίων θα βοηθήσουν τον διαγωνιζόμενο μαθητή να προετοιμαστεί για τις εξετάσεις της πιστοποίησης της Ελληνομάθειας.

5. Προγράμματα Ανταλλαγής μαθητών

- Να δημιουργηθούν προγράμματα ανταλλαγής όπου παιδιά να πηγαίνουν στην Ελλάδα και παιδιά από την Ελλάδα να έρχονται στον Καναδά.

6. Θερινές κατασκηνώσεις

- Να προωθηθούν περισσότερο οι θερινές κατασκηνώσεις και να δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές της Ομογένειας να έρχονται σε επαφή με μαθητές της Ελλάδας.